

राज्यातील सर्व प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांमध्ये प्रशिक्षण कार्यक्रमादरम्यान रक्तदान शिबीर, अवयवदान विषयक मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजन व (Creche) पाळणाघराची व्यवस्था करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: टीआरएन-२०१५/प्र.क्र.२०७/१५/१२-अ
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
तारीख: १ डिसेंबर, २०१५

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक: टिआरएन-०९/प्र.क्र.३९/०९/१२-अ, दिनांक २३ सप्टेंबर, २०११
- २) शासन निर्णय क्रमांक: टिआरएन-२०११/प्र.क्र.२८७/११/१२-अ, दि. १४ ऑक्टोबर, २०१३
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: टिआरएन-२०१४/प्र.क्र.१२०/१४, दि. १३ ऑगस्ट, २०१४
- ४) शासन निर्णय क्रमांक: टिआरएन-२०१४/प्र.क्र.१२०/१४, दि. १२ सप्टेंबर, २०१४

शासन परिपत्रक :-

राज्यात सर्व प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांमध्ये राज्य प्रशिक्षण धोरणाच्या अनुषंगाने प्रशासकीय प्रशिक्षण आयोजित केले जात आहेत. सदर प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्याच्या अनुषंगाने प्रशिक्षणाचे मॉड्युल निश्चित करण्यात आले आहे. सदर प्रशिक्षणाच्या मॉड्युलमध्ये नव-नवीन बाबींचा समावेश करण्यावर राज्य शासनाचा कल आहे.

२. ज्या समाजातून आलो त्याची कृतज्ञता प्रत्यक्ष कृतीतून व्यक्त करण्याची संधी म्हणून समाजोपयोगी गोष्टी केल्या पाहिजेत या भावनेतून ज्या-ज्या ठिकाणी शासकीय कर्मचारी एकत्र येतात, अशा ठिकाणी रक्तदान शिबीर, अवयवदान विषयक मार्गदर्शन व्याख्यान आयोजित करावीत अशी भावना श्री.संजय कोठारी, सचिव, केंद्रीय कार्मिक आणि प्रशिक्षण विभाग, नवी दिल्ली यांनी महाराष्ट्र भेटीवेळी व्यक्त केली होती.

३. रक्तदान हे जीवनदान आहे . आजपर्यंत तरी विज्ञानाला रक्ताला पर्याय शोधता आलेला नाही. वेळेवर रक्त उपलब्ध न झाल्यास रुग्णाचा जीव जाऊ शकतो. आजच्या काळात वाढते अपघात आणि इतर आजारांमुळे रक्ताची मागणीही वाढते आहे. स्वेच्छा रक्तदानाचे प्रमाण वाढत असले तरी त्यात अनियमितता आढळून येते. त्यामुळे रुग्णाच्या नातेवाईकांना रक्तासाठी धावपळ करावी लागते. यासाठीच रक्तदान नियमित होणे आवश्यक आहे.

४. त्याचबरोबर अपघात, जन्मजात व्यंग, व्याधी यामुळे यकृत, हृदय, मूत्रपिंड, डोळे, त्वचा इ. सारखे अवयव निकामी होतात. अपघातामुळे ब्रेनडेथ झालेल्या, नैसर्गिक मृत्यु झालेल्या व्यक्तीचे अवयव रोपणाद्वारे गरजू व्यक्तीला दिल्यास त्यांना जीवनदान मिळू शकते. मात्र आजही अवयवदानाबाबत मोठ्या प्रमाणात अनभिज्ञता आहे. या पार्श्वभूमीवर अवयव दानाबाबत जागरुकता होण्यास्तव आवश्यक मार्गदर्शन करण्याची नितांत गरज आहे.

५. त्यामुळे रक्तदान व अवयवदानाचे विशेष महत्त्व लक्षात घेता शासकीय कर्मचाऱ्यांमध्ये रक्तदान व अवयव दानाच्या माध्यमातून सामाजिक बांधिलकीचे संस्कार रुजविण्यासाठी व रक्तदानाला व अवयव दानाला अधिक प्रोत्साहन व चालना देण्यासाठी, रक्तदान शिबीराचे व अवयवदान विषयक मार्गदर्शनपर व्याख्यानाचे आयोजन राज्यात सर्व प्रशिक्षण संस्थांमध्ये करणे आवश्यक आहे. याबाबीचा विचार करता उजळणी, पायाभूत व पदोन्नतीनंतरच्या प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या निमित्ताने प्रशिक्षण संस्थेत जेव्हा एकूण किमान ५० प्रशिक्षणार्थी प्रशिक्षण घेत असतील, अशा प्रशिक्षण कार्यक्रमादरम्यान रक्तदान शिबीर व अवयवदान विषयक मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित करणेबाबत कार्यवाही करण्यात यावी.

६. प्रशिक्षण संस्थांच्या ठिकाणी रक्तदान शिबीर आयोजित करताना प्रशिक्षण संस्थांनी संबंधित जिल्ह्यातील शासकीय वैद्यकीय अधिष्ठात्यांशी तसेच, जिल्ह्याच्या रक्त संक्रमण अधिकाऱ्याशी विचारविनिमय करून तारीख व वेळ ठरवावी. तसेच, सदर रक्तदान शिबीर व अवयवदान विषयक मार्गदर्शनपर व्याख्यान यशस्वीरित्या आयोजित व्हावे, यासाठी सार्वजनिक आरोग्य/ वैद्यकीय शिक्षण विभागाशी संबंधित यंत्रणेने प्रशिक्षण संस्थांकडून याबाबत विनंती प्राप्त होताच आवश्यक व्यवस्था करावी.

७. तसेच, राज्य प्रशिक्षण धोरणानुसार सर्व शासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी प्रशिक्षण निरंतर व अनिवार्य करण्यात आले आहे. बहुतांश प्रशिक्षणाचे स्वरूप निवासी स्वरूपाचे आहे. त्यामुळे साहजिकच महिला शासकीय कर्मचाऱ्यांनादेखील कार्यस्थान/निवासस्थान यापासून दूर प्रशिक्षण संस्थेत राहणे अनिवार्य आहे. बऱ्याचदा प्रशिक्षणार्थी शासकीय महिला कर्मचाऱ्यांना आपल्या ०-६ वर्षे वयोगटापर्यंतच्या बालकांना सोडून प्रशासकीय प्रशिक्षणासाठी ५ दिवस -६ आठवड्यांपर्यंत प्रशिक्षण संस्थेच्या ठिकाणी राहावे लागू शकते. त्यामुळे अशा महिला कर्मचाऱ्यांची मोठ्या प्रमाणावर भावनिक कोंडी होऊ शकते. त्याचप्रमाणे २ वर्षांच्या आतील वयोगटातील बालक आईशिवाय राहू शकत नाही अशावेळी सदर बालकाला सांभाळण्यासाठी घरातील एका व्यक्तीला सोबत नेणे अनिवार्य ठरते. याबाबीचा विचार करता प्रत्येक प्रशिक्षण संस्थेच्या ठिकाणी जेथे निवासी प्रशिक्षण घेतले जाते, त्या ठिकाणी पाळणाघराची (crèche) व्यवस्था करण्यात यावी. प्रत्येक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये पाळणाघराची व्यवस्था करतांना फॅक्टरी ॲक्ट-१९४८ मधील खाली नमूद केलेल्या तरतुदींचा अवलंब करण्यात यावा.

- सदर ॲक्टनुसार तीस महिला कामगार असलेल्या ठिकाणी पाळणाघर अनिवार्य करण्यात आलेले आहे.
- ६ वर्षांखालील मुलांसाठी चांगली प्रकाशयोजना व खेळती हवा असलेले पाळणाघर असावे.
- मुलांची काळजी घेण्यासाठी प्रशिक्षित महिला असाव्यात.
- लहान मुलांसाठी दूध व अल्पोपहाराची व्यवस्था असावी.

- मातांना आपल्या पाल्यांना स्तनपान करता यावे यासाठी आवश्यकतेनुसार स्तनपानाची व्यवस्था असावी
- पाळणाघर हे प्रशिक्षण संस्थेच्या परिसरातच मातेला सहज पोहोचता येईल, अशा ठिकाणी असावे, मात्र शांत ठिकाणी असावे.
- पाळणाघराचे बांधकाम उच्च प्रतीचे असावे. छत व तळामधील अंतर किमान ३.७५ मीटर असावे. प्रत्येक बालकासाठी किमान २ चौ.मी. जागा असावी. (एकूण पाळणाघराचे क्षेत्रफळ १० चौ.मी.पेक्षा कमी नसावी.) योग्य वातानुकूलन व प्रकाश योजना असावी. प्रत्येक बालकाला योग्य पाळणा/ बिछाना असावा. आवश्यकतेनुसार स्तनपान करतांना किंवा बालकाला भेटण्यासाठी येणाऱ्या मातेसाठी पुरेशा खुर्च्यांची व्यवस्था असावी. ०-६ वयोगटानुसार विविध प्रकारची खेळणी असावीत. मोठ्या वयोगटातील मुलांसाठी सावली व संरक्षक भित असलेले मैदान असावे.

प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांसाठी पालक अधिकारी म्हणून नेमण्यात आलेल्या यशदातील अधिकारी यांनी दर तीन महिन्यांतून एकदा पाळणाघराच्या सुव्यवस्थेबाबत तपासणी करून प्रमाणित करावे.

८. सदर रक्तदान शिबीर व अवयवदान विषयक मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजन तसेच पाळणाघराची व्यवस्था या बाबींसंदर्भातील कार्यवाही सर्व प्रशिक्षण संस्थांनी, हे परिपत्रक प्राप्त झाल्यापासून सुरु करावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५१२०२११५२२५१९०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ.भगवान सहाय)

अपर मुख्य सचिव (सेवा) , महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.

३. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई.
४. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधान सभा, विधान भवन, मुंबई.
५. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधानपरिषद महाराष्ट्र.
६. विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
७. सर्व मा. मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य महाराष्ट्र विधानमंडळ, सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
९. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई-३२.
१०. सर्व अपर मुख्य सचिव, प्रधान सचिव, सचिव, मंत्रालयीन विभाग.
११. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई. *
१२. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई.
१३. महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, नागपूर.
१४. महालेखापाल, लेखा परीक्षा, महाराष्ट्र-१, मुंबई.
१५. महालेखापाल, लेखा परीक्षा, महाराष्ट्र-१, नागपूर.
१६. सर्व विभागीय आयुक्त, सर्व विभाग.
१७. महासंचालक, यशदा, बाणेर रोड, पुणे-४११ ००७.
१८. सर्व जिल्हाधिकारी, सर्व जिल्हे.
१९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई. (२ प्रती)
२०. संचालक, सार्वजनिक आरोग्य, आरोग्य भवन, सेन्ट जॉर्जस रुग्णालय परिसर, फोर्ट, मुंबई.
२१. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, शासकीय दंत महाविद्यालय व रुग्णालय, सेन्ट जॉर्जस रुग्णालय परिसर, फोर्ट, मुंबई.
२२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई. (२ प्रती)
२३. उपमहासंचालक/संचालक, रा.प्र.नि.मु.यं, यशदा, बाणेर रोड, पुणे-४११ ००७.
२४. जिल्हा शल्यचिकित्सक, सर्व जिल्हा रुग्णालय.
२५. सर्व विभागीय प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांचे संचालक.
२६. सर्व जिल्हा प्रशासकीय प्रशिक्षण संस्थांचे प्राचार्य / विशेष कार्य अधिकारी / संचालक.
२७. यशदाचे सर्व पालक अधिकारी.
२८. सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या अधिपत्याखालील कार्यालये/ प्रशिक्षण संस्था.
२९. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर *.
३०. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर*.
३१. प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उपलोकआयुक्त कार्यालय, मुंबई *.
३२. अपर मुख्य सचिव (सेवा) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३३. मध्यवर्ती ग्रंथालय, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती).
३४. विधानमंडळ ग्रंथालय, विधानभवन, मुंबई. (५ प्रती).
३५. निवड नस्ती-१२-अ, साप्रवि, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३६. *पत्राने.